

על חטא שחטאנו לפניך בנתינת הלוואות

■ הקלות שבלקיחת הלוואות מגמ"חים ותרבות ה"גלגולים"
מחייבת את בעלי הגמ"חים לעשות חושבים ולעצור את
הגלגל ■

וכאן אם יורשה לי בהשראת ימי חשבון הנפש האלו לבחון את כל נושא הגמ"חים מחדש. מטרת הגמ"חים הינה לתת הלוואות לאדם שנתקע והיא "מצווה שאין למעלה הימנה", לעזור ליהודי ליטול הלוואה בלי עלות אשראי, זה דבר נהדר. אבל - נוצר מצב שישנו ציבור לא מבוטל שרואה בגמ"חים מקור הכנסה, וכשהוא חושב מה יהיה בחודש הבא - המחשבה שעוברת בראש "מקסימום ניקח עוד גמ"ח". מלבד שזה איסור מפורש בשו"ע (סי' צ"ז) שכתב שאסור ללווה ללוות אם בשעת ההלוואה אינו יודע כיצד יחזיר, זו צורת ודרך חיים לא הגיונית שמובילה לפי פחת. כבר לפני למעלה מ-20 שנה התריע על זה אחד מגדולי ראשי הישיבות באומרו, "הפתרון של הגמ"חים זו בעצם המחלה הכלכלית של הדור".

בהנחה שקוראים את הטור הזה גם מנהלי גמ"חים וכאלו שמלווים כספים לציבור. אולי הגיע הזמן לבחון מחדש את הקריטריונים של נתינת הלוואות בגמ"חים, כך שהגמ"ח ישמש באמת למטרות דחופות כמו מצבים רפואיים, או לנישואי הילדים. אבל - במקרים שהגמ"ח בעצם משמש כפלסטר והוא חלק מהפתרון של "הכנסות משק הבית" - היה מן הראוי לא לתת הלוואה אלא רק לאחר תכנית כלכלית סדורה שתהיה מקובלת על מנהלי הגמ"ח. זה דבר שניתן לעשות אותו גם ברמה הפרקטית ולהקים כמין מאגר נתוני אשראי פנימי של הגמ"חים, בו מנהל גמ"ח אחד יוכל לדעת על הלוואות נוספות שנטל אותו לווה. אותה סיבה שגרמה לבנק המרכזי ומערכת הבנקאות בישראל להקים את מאגר נתוני אשראי לפני מספר שנים, כדי למנוע מינוף יתר של לווים, אמורה לשמש כפרמטר לקבלת החלטות באישורי הלוואות של הגמ"חים.

"ההכרח הינו אבי ההמצאה", וכך אשר לא תהיה למשפחה אפשרות "לתכנן" תקציב ואת החודש הבא על בסיס גלגולים והלוואות בלתי פוסקים, יקרה המובן מאליו - המציאות תכריע ואותה משפחה תתנהל בצורה הגיונית וכלכלית ותודה למנהלי הגמ"חים בסוף של דבר.

שתהיה לכולנו גמר חתימה טובה, פרנסה טובה, קבלת החלטות כלכליות נכונות, ודרך חיים כלכלית נבונה.

לתגובות והערות ניתן לפנות
לנחום ברוק מנהל מקצועי
במסילה

במייל: nb@mesila.org

נחום ברוק

הנושא שאני רוצה לכתוב עליו היום יושב לי על השולחן זמן רב. כבר הרבה זמן אני רוצה לכתוב על זה, ומפאת הרגישות דחיתי ודחיתי. אבל בהשראת ימי חשבון הנפש ופגישה שערכתי ממש לפני ר"ה הגעתי למסקנה שאין מקרה וזה גרם לי לכתוב על כך.

מספר ימים לפני ר"ה, ישבתי עם אברך יקר ות"ח מאחת השכונות בירושלים שכבר משיא את ילדיו והוא סיפר לי שעד לפני מספר שנים הוא חי בתסבוכת כלכלית, בכל חודש היו חסרים להם כספים, הם לא ניהלו תקציב מסודר, והפתרון שלו לזה היה "גלגל גמ"חים".

"הייתי 'המומחה' בכולל לגמ"חים", הוא אמר. "אנשים באו ושאלו אותי ממי ניתן לקחת הלוואה, איך אפשר לגלגל וכיצד ניתן לקצר את התור להלוואה בגמ"ח מסוים". כמובן שהוא היה מומחה למציאת גמ"חים, אבל מומחה לפלסטרים אינו תחליף לרופא, וכמובן שהמצב הסתבך והידרדר והביא אותם לשוקת שבורה. עד שיהודי יקר אחר נחלץ לעזרתו, עזר לו בסידור ההלוואות בתנאי שהוא עובר תהליך כלכלי, הוא עזר לו לנהל נכון את החשבון, לנהל תקציב ולעלות על דרך המלך.

לדבריו, בשנים האחרונות הוא מאוזן ולא נכנס למינוס. הוא שוב עומד לפני חתונה והוא לא רוצה לחזור למצב של הגלגולים ולכן בחן את האפשרויות העומדות לפניו. כשהמספרים ותמונת ההכנסות וההוצאות החודשית הייתה ברורה, קל לו בהרבה לגייס כוחות נפש ולהגדיל הכנסות. אצל אברכים יש תמיד סיעתא דשמיא ותוך כדי הוא מספר לי שהוא מלמד תלמידים באופן פרטי. בדקנו במקום בסימולטור של רשות המיסים וראינו שאם הוא יפתח עוסק פטור כמחויב בחוק הוא יהיה זכאי למענק עבודה של 10,800 ש"ח בשנה. כבר הגדלת הכנסות מסוימת של קרוב ל-1,000 שקלים בחודש בלי מאמץ. ונקודה למחשבה לכל מי שעובד ב"שח" ור" וחושב שהוא מרוויח, ולא יודע שיתכן שהוא מפסיד הרבה מאד כספים ודברים נוספים.

"המחלה הכלכלית של הדור"

אבל אני רוצה בסיפור כאן להתמקד דווקא בעבר. היותו "המומחה לגמ"חים", כפי שהוא תיאר, גרם לו לא לחפש פתרונות, לא לעשות אף פעולה נכונה ובסופו של דבר לחיות מתוך גלגולים ולחץ תמידי.